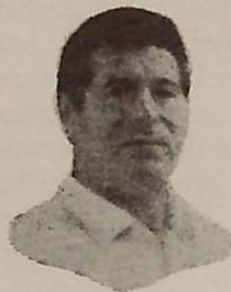

Tomax Maritxalarren oroitgarriz

Diotenez gizon bakoitzak badu bere bidea egina, eta benetan horrela dela zenbait kasutan, eta Etxeberriko Tomaxen kasuan baita ere. Nik behintzat bide eginarekin ezagutu zaitut, eta esan didatenez betidanik horrela izan duzu. Izan duzu eta egin duzu, zuk urratu bait duzu egunez egun, urtez urte gure artean horren ospetsu, xelegre eta maitagarria denbora berean, egiten zintuen bidea.

Nahiz eta egun gure artean egon ez, badirudi oraindik ari zaitudala ikusten zure txapel zaharrarekin buruan, eta zure pipa famatuarekin ahoan. Horregatik deitzen zizuten «Pipax», eta ez alferrik! Aditu dudanez, gaztetan nahiago omen zenuen ardoa neskak baino, eta zure bizitza osoan nahiago izan duzu beti, baserriaren pakea, apaltasuna, kaleko zarata eta buila baino. Filosofia bitxi eta jatorra, zu bezelako pertsona bitxi eta jator baten filosofia haundia.

Oraindik oroitzen dut, Elortegi, Patxikuene, Irurtzun eta Eguzkiko erronda egiten zenuenengan zure moto zaharra eramanaz, kaskoarekin eta guztiz. Baina behin kaskoa ostu zizuten, eta beste behin moto bera, eta hainbeste urtetan egindako errondarekin segi ahal izateko tratorra eraman behar izan zenuen. Ilunabarrean abiatzen zinen, eta gau gauean itzuli. Zure tratorraren burrunba aditzerakoan, danok bagenekien zu zinela, eta ezin genuen ezpainetatik «Badijoa Tomax» bat bota gabe egon. Geroago jakin izan genuen tratorra hondaturik zenuela, eta ez genuen gehiago bere zarata aditu, baina zuk jarraitu zenuen zure erronda eginez, kaskorik gabe, motorik gabe, tratorrik gabe..., baina zure betiko ilusio eta grinarekin.

Bestalde esan beharra dago ez zegoela Lezon euskal jairik, nekazal giroko proharik, zure presentzia arlote eta noblea denbora berean, ezagutzen ez zuenik. Gaintxurizketako jaietan zu zinen ohizko laguna, xelegrekeriaren arlotea, mostradore ondoko amorratua, bapateko bertsolaria zenbaitetan, aizkolari eta harrijasotzaile on eta trebea besteetan. Aurtengo festetan ikaragarri sumatu dugu zuk utzitako hutsunea. Festak ziren baina zu ez zinen han gurekin festa egiten, alaitasuna sortzen, laguntasuna zabaltzen.

Badaude egun madarikatuak, eta koxe harrek, zure ohizko errondatik zentozela harrapatu zintuen egun hura, horietako bat zen, dudarik gabe. Gaueko iluntasunak aditu zituen zure azken hitzak, ilargia izan zen zure heriotzaren lekuko mutua, Gaintxurizketako belarra berdea zure odol gorriaren ontzia, izarrak zure azken pentsamenduen gutunlariak. Zure goardasola izan da guretzat zure heriotzaren eguneroko oroitgarria, zure hutsunearen betegarri eskaxa..., eta hor dago oraindik belardian etzanda, zure martxa gogoratu nahiko baligu bezala.

Gaur igaro naiz Gaintxurizketako bidetik, eta ez dut zure goardasola erdoindua belarretan botea ikusi, pena sentitu dut zure oroitgarriaren falta sumatzerakoan, baina poza denbora berean, ez bait dugu lezoarrok inolako goardasolik behar zutaz oroitzeko, edozein momentutan eta edozein tokitan gure inguruko danak zu han egon zarela, edo holako eta halakoa esan edo egin zenuela, gogorazten bait digu.

Tomax, jakin ezazu zauden beste munduko taberna hortatik, zure bizitza ez dela alperrikakoa izan, zuhaitz eta euriena ez den bezalaxe. Danok daukagu gure tokitxo bizitza honetan, eta ez dugu gauza haundirik egin behar, gure biziari balorea edo izateko arrazoia emateko. Eta zu Tomax horixe izan zinen guretzat, euriaren frexkura, belarraren berdetasuna, bizinahi izatearen grina. Agur Tomax, agur! Egun haundira arte!

JOSEBA PRESENTACION BARANDIARAN